

Iako pod zaštitom države i Ramsarske konvencije, naše močvare Ždralovac, Hutovo blato i Bardača su na rubu opstanka. Država je neodgovorna, javnost šuti, nevladin sektor spava, novinari ponekad nešto napišu. O tome gdje nas to sve vodi i kako spasiti te prirodne dragulje za Klix.ba govori novinar i ekolog iz Sarajeva, Hajdar Arifagić.

Arifagić je nedavno upozorio na stanje močvare Ždralovac u Livanjskom polju, koja je skoro uništena.

“Slobodan sam ustvrditi da močvara Ždralovac nestaje i da se to vidi i po brdima prekopane zemlje pokraj puta Livno -.Bosansko Grahovo. Močvarno stanište je drenirano dubokim prokopanim kanalima, voda iz njega odlazi, a odlaze i ptice koje su ga naseljavale. Unatoč tako alarmantnom stanju nastavlja eksploatacija treseta odnosno visokokvalitetnog humusa koju na osnovu koncesije obavlja tamo formirana privatna kompanija. Ždralovac sam posljednji put posjetio prije nekoliko godina tokom realizacije projekta Održivi razvoj kraških polja. Domaćini su nas vodili i u zonu eksploatacije treseta i već tada sam zaključio da se u interesu profita zanemaruje osnovna funkcija ovog područja a to je očuvanje pejzaža, života i biodiverziteta. Po povratku sam pisao o tome. Pisalo je i desetak drugih novinara koji su bili u toj ekspediciji. Nažalost očekivanih reakcija nadležnih nije bilo. Zato danas gledamo uniranje ove močvare. Sve se radi po zakonu a nigdje nema zvaničnog izvještaja o ekološkom stanju ovog prirodnog rezervata”, ističe Arifagić.

Ždralovac je posljednji put posjetio prije nekoliko godina tokom realizacije projekta “Održivi razvoj kraških polja”.

“Domaćini su nas vodili i u zonu eksploatacije treseta i već tada sam zaključio da se u interesu profita zanemaruje osnovna funkcija ovog područja, a to je očuvanje pejzaža, života i biodiverziteta”, priča nam Arifagić. “Po povratku sam pisao o tome. Pisalo je i desetak drugih novinara koji su bili u toj ekspediciji. Nažalost, očekivanih reakcija nadležnih nije bilo. Zato danas gledamo uniranje ove močvare, a kako reče uvažena profesorica Barudanović, sve se radi po zakonu, a nigdje nema zvaničnog izvještaja o ekološkom stanju ovog prirodnog rezervata”.

Močvare i bare predstavljaju unikatne ekosisteme s jedinstvenim biljnim i životinjskim svijetom. Njihov gubitak predstavlja opasnost za svijet divljine, ali i za ljudsku populaciju. Močvare su bitni regulatori režima voda, izvor su velike ekonomske, naučne, kulturne i rekreacione vrijednosti.

“Na području naše zemlje ima mnogo močvarnih ekosistema koji nisu zaštićeni na adekvatan način. Ždralovac i Livanjsko polje su prije deset godina prepoznati kao jedno od značajnijih svjetskih močvarnih područja. Zahvalnosti vrijedne biološke i ekološke pojave su ovu našu močvaru dovele na listu Ramsar konvencije i obaveza je Bosne i Hercegovine da to područje

zaštiti, što ona uopće ne čini. Ne samo kad je riječ o Ždralovcu, već i Hutovom blatu i Bardači koji su također pod određenim stepenom zaštite. Kakvo je stanje na mnogim močvarnim područjima koja nisu zaštićena na adekvatan način u ovom času mogu samo pretpostaviti”, rezimira naš sagovornik.

Arifagić je svjestan i čija je obaveza da uradi više u vezi s ovim.

“Obaveza je moja, vaša, dakako i drugih medija da o tome češće izvještavamo i vršimo pritisak na javnost da se probudi i traži od nadležnih organa da djeluju po preporuci struke i nauke i zahtjevima Ramsarske konvencije, a struka će reći da se vađenje treseta mora odmah prekinuti, bez pogovora”, kaže Arifagić.

Upoznat je i o stanju u Parku prirode Hutovo blato.

“Cijeneci značaj Hutovog blata svrstanog među najznačajnije i najljepše močvare na svijetu pokušavam ga svake godine obići. Stravičan požar 2011. godine povezan s uzgojem marihuane na ovom lokalitetu je nažalost umanjio njenu ljepotu i broj biljnih i životinjskih vrsta. Povodom tog požara u jednoj od svojih ekoloških kolumni napisao sam da su piromani pod većom zaštitom države nego Hutovo blato. Tvrdim to i ovom prilikom, nakon više od pet godina javnost nije saznala nijedan relevantan detalj iz rezultata istrage, ako je ona uopće provedena, iz kojeg bi se mogli saznati uzroci požara i njihovi izvršioци. U međuvremenu, i 2016. godine dogodio se novi požar i sve je na isti način zataškano. Ko to čini i u čijem interesu, samo se možemo pitati”, čudi se Arifagić.

Hutovom blatu ne prijete samo piromani, lovokradice i pticokradice, već i postojeće, novozapočete i planirane hidroelektrane. Preusmjeravanjem voda na tom području iz jednog u drugi sliv i nekontrolisanim protocima, Hutovo blato ostaje bez vode.

“Federalna ministrica okoliša i turizma zna mnogo više pojedinosti o tome. Nedavno sam joj posredstvom njenih saradnika prisutnih na jednoj javnoj raspravi sugerisao da je obavezna o tome govoriti i u Parlamentu FBiH te zatražiti i dobiti podršku poslanika za dijalog koji se u vezi s ovim mora voditi na međuentitetskom nivou. Nakon nedavnog incidenta uskraćivanja voda Hutovom blatu ima dodatnu obavezu da to što prije učini”, jasne su preporuke.

Arifagića samo pitali i kada je riječ o zaštiti biološke i pejzažne raznolikosti, posebno područja za koja je ta zaštita propisana, kolika je odgovornost države, posebice javnosti, odnosno nevladinog sektora koji i povodom svega što se dešava u posljednje vrijeme djeluje poprilično uspavano.

“Upravo ste nabrojali najvažnije aktore zaštite, a posebno mi se dopada vaša konstatacija u vezi s NVO sektorom. Zaštita životne sredine i stanje okoliša, posebno vrijednih prirodnih područja, moralo bi biti u žiži nadzora i djelovanja svih državnih organa. No, oni nikako da se ekologiziraju, iako u pojedinim parlamentima imamo pojedinaca koji se diče time da su

članovi zelene poslaničke grupe. Građanstvo pritisnuto svakodnevnom brigom za preživljavanje se također poprilično ušutjelo kada je riječ o očuvanju životne sredine. Vidite samo koliko je problema u vezi s razdvajanjem i odlaganjem kućnog otpada u posebno obilježene kontejnere za staklo, plastiku, papir... Od takvih se ne može očekivati da izađu na ulicu i protestuju u korist zaštite neke rijeke, pejzaža, a kamo li rijetke biljke ili ribe”, jasan je naš sagovornik.

Upravo je uloga nevladinog sektora da ih privoli na promjenu ponašanja, ali oni spavaju, još jednom je kazao Arifagić.

“Na službenim popisima ima nekoliko stotina ekoloških organizacija. Da su sve aktivne i ujedinjene, potpuno neovisne, što mnoge nažalost nisu, mogle bi biti jedan od značajnijih stubova zaštite šuma, rijeka, močvara... Nažalost, one koje nisu ugašene ili uspavane bave se dječijim igricama, jalovim umrežavanjima, dangubljenjem i nikako da nauče ključnu lekciju, a to je da strategija upravljanja, korištenja i zaštite okoliša treba da se temelji na saradnji sa stručnjacima iz različitih područja ekologije, građanima i institucijama. Uz to, važan je i njihov nadzor provođenja zakonskih akata i dogovora. To je izostalo, a posljedice sami prepoznajemo u sve većem broju ekoloških incidenata i ozbiljnih pojava ugrožavanja prirode pa i samog čovjeka”, kaže nam na kraju Hajdar Arifagić.

Izvor: klix.ba